

V. Muscorum frondosorum

species novas halicienses

profert

Conventui amicorum scientiae naturalis

Hyacinthus Strzemie Łobarzewski,

Regiae Borussiae societati Halensi intra numerum adscriptus,

Viennae 12. Nov. 1846.

Opusculum molienti, quo illustraturus sum species Muscorum frondosorum propria manu, in itineribus meis geographico-botanicis collectas, cum annis 1840 ad 1845 comite amicissimo VINCENTIO POL juxta Carpathorum medialium tractus centrales a scaturiginibus Vistulae orientem versus usque trans origines fluviorum Pruthae et Serethi peregrinabamur, mox summas inter alpes immensaque primaevorum sylvarum abieginearum aequora migrantes, moxque promontiorum septentrionalium fageta visitantes, vel vicinas sabulosas Vistulae planities aut latos Podoliae occidentalis campos perscrutabamur, sensim sensimque adparet, dum jam paululum increverit labor, plures me ibidem praeter communissimas collegisse Muscorum species, quas in Bryologia Europae orientalis hucusque intacta, sat raras nec speratas dicere posses. —

Paucis etenim absolvens, muscos nonnullos, rarioribus Europae occidentalis solito more adnumerandos, uti „*Anacamptodontem splanchnoidem* FRÖHLICH, *Anomodontem striatum* HÜBN. et *repentem* HÜBN., *Fissidentem incurvum* SCHWÄGR, *Hypnum reflexum* STARCK, *Hypn. plicatum* SCHLCH., *Hypn. protuberans* BRID., *Tinniam megapolitanam*, *Campylopus saxicolam*, *Bryum Zärü*, aliosque, justum est ut laudem in herbario meo quasdam recentissimas celeberrimi W. P. SCHIMPERI species, nullibi descriptas, ast jam in Stirpibus norm. Bryolog. Europ. divulgatas, uti *Hypnum glareosum* BR. et SCH. et *Leskeam longifoliam* BR. et SCH., vel *Hypnum crinale* BR. et SCH., extollam, muscum difficillimum pulcherrimum, mihi secus e solo commercio litterario privato notum — quas ajo species, in ditionibus Carpathicis terrisque vicinis a nemine Bryologo hucusque visitatis, ego primus sum cui contigit legere et distinguere.

Contigit praeterea, plures reperiisse species plane novas, nec cuipiam notas, quas grata Muscologiae Europaeae augmenta fore, opinor.

Quae de cunctis hisce meis haliciensibus Muscis, summarie sum dicturus, aut quasquamque animadversiones alias criticas in varias hodie dum confusas species, mihi decur-

rente labore obvias sum prolaturus, haec ampliori opusculo meo quondam publicando, praebunt argumentum, quod laetiore aliquando gaudens otio, ad unguem perficere speramus, desideramus saltem.

Nuper autem, dum permultis gravibus heterogeneis premiar laboribus, et nisi succisivo utor tempore, id saltem esto mihi solatio, quod aliquas species novas, pedentim quasi carpendo electas praemitam, in eas modo prioritatem acquisiturus detectionis, modo Bryologorum expectans, si quasdam volebunt, communicare, commentationes. —

Ecce igitur, rationem praesentis meae dissertationis, qua pemptadem muscorum novorum divulgo, hac vice solis verbalibus expositionibus illustratorum, dum relativis icones alioquin differo.

Exordior autem specie e typo Neckeracearum Distichiarum, quondam a me in plagis campestribus Haliciae orientalis lecta, nuperrimo tempore in Austria inferiore quoque reperta; scilicet

I. *Omalia Besseri* DE ŁOBARŻ.

Caespites planae densae tenerrimae, homomalle radiantes — caules filiformes repentes, pinnatim - bipinnatimque decrescenti - ramificantes, applanati, ramis strictis tenerrimis obtusis vel filamentosis — foliis caulinis bifariam distichis, orbiculato-ellipticis, rameis late-lanceolatis, glaberrimis, absolute enerviis, integerrimis; perichaetialibus foemineis, late-linearibus cuneato-truncatis argute serrulatis, vel ligulatis acutis serrulatisque, masculis autem lanceolatis, concavis, subulato-apiculatis.

Incolit saxa arenosa humidiuscula umbrosa sylvatica, agri podolici Leopoliensis, ibidem in fagetis pago Lisienice vicinis, abscondita, ubi degit sociis *Jungermannia platyphylla*, *Anomodonte reticuloso*, *Leskea longifolia* BR. et SCH., *Hymno atopeuro* et *Tinnia megalopolitana* — ibique raram anno 1841 mense Junio deteximus.

Eandem nisi nos fallit memoria speciem, e cacumine alpino rupestri montis Hušla, in Beskidis orientalibus ad fontes fluminis Łańcucha elati, possidebamus.

Provenit tandem, in promontoriis subalpinis Austriae inferioris, scilicet in convalibus amoenissimis, Quercetis, Fagetis, sylvisque Pini austriacae vestitis, ad occidentem thermarum Baden sitis, ubi ad arbusculae cujusdam truncum, mense Septembris anni 1844, semel caespitulum legit defunctus DR. ALOISIVS PUTTERLIK et erroneo *Neckerae pumilae* nomine adscripto, in herbario suo asservavit.

Caespites applanatae, densae mollissimae tenerrimae, radiatim divaricatae vel homomallae, profunde virides, illis *Omaliae trichomanoidis* perquam simillimae.

Caules filiformes, flexuosi foliosi, unciales ad biunciales, prostrati, pinnatim bipinnatimque ramificantes, ramis rectis filiformibus, varia longitudine divaricatis, simpli-

cibus vel flabellatim pinnatimve iterum ramificantibus, applanatis divaricatisque — *ramuli* juveniles abbreviati, stricti, repentes filamentosii tenerrimi, ad axillas foliorum, ramos vetustiores vestientium, seriatim prorumpentes et nunc vel in ramos quondam iterum prolificaturos crassiores nascentibus, vel in flagella longissima flexuosa filiformia vel capillaria, abortientibus.

Folia caulinia rameaque polymorpha, bifariam distiche posita, oblique insidentia, vetustiora exacte elliptica, vel orbiculato-elliptica, ad bases paululum angustiora (minime tamen acinaciformia) apicibus rotundata, tenerrima, glaberrima, laete-viridia, integerrima, et in nonnullis solum, hinc inde, apicali margine tenerrime denticulata, vel erosi-uscula, secus integerrima, absolute enervia — ad caules, ramos, ramulos flagellaque oblique insidentia, pinnatim posita, horizontaliter divaricata, laminum marginibus vicinis sese ex parte tegentibus — areolatione minutula elliptica vel rhomboidea, saepius crassiuscula.

Folia flagellorum, ramulorumque juvenilium, passim elliptica, margine apicali paululum obtuse-subacuto, vel obovata apice exacte orbiculato, vel iterum obtuse apiculato, huic inde imo lanceolata; senescentia autem ellipticam induunt formam normalem, integerrimam.

Gemmae foliaceae terminales, ad caules ramosque normales rotundato-obtusae; similes sunt quoque aliae ad caulium ramorumque latera in foliorum axillis seriatim prorumpentes, et cunctae Perichaetia, similibus in locis oriunda, simulant — gemmae vero ad flagellorum apices enatae, lanceolatae sunt, acuminatae, subulato-acutae.

Inflorescentia dioica.

Perichaetia in caulibus ramisque vetustioribus, ad foliorum axillas crebra, sessilia, dimorpha sunt — *foeminea* bulbosa lanceolata, apicibus vage-squarrosis, foliolis externis ovatis obtusis pumilis, internis vero multo majoribus late-linearibus linguiformibus, apicibus cuneatim truncatis, acutis, serrulatis, lateribus integerrimis — genitalia foeminea cum paraphysibus mixtim enata, illa lagenaeformia, collo turbinascente flexuoso crasso, haec vero filamentosa pellucida flexuosa, cuncta autem foliolis intus minutissimis ligulatis aut lanceolatis, acutis irregulariter ast argute serratis tenerrimis hyalinis, arcta.

Perichaetia antheridiigera, item cauligena et ramea numerosissima, in diversis plantis enata, bulbosa sunt, ovato-lanceolata, foliis imbricatis erectis, apicibus vix divaricatis, enerviis integerrimis, teneris pellucidis, ovato-lanceolatis concavis longe apiculatis, apiculis subulatis.

Antheridia brunnea, cylindrico-clavellata, filiformi-stipata, 2 ad 4, in perichaetio quolibet — Paraphyses hic nullae.

Fructus deest.

Planta haliciensis foeminea — austriacum specimen antheridiigerum est.

Stirps pumila tenerrima, inter affines Europeas, Omaliam nempe et Neckerus, priori affinissima alteris vix comparanda, Neckerus vero tropicis Distichiis exilioribus, similis. —

Ab *Omalia trichomanoide* BRUCH et SCH. (*Leskea trichomanoide Auctorum*) magnopere simili, cujusque caespites nisi minus profundius viridantes emulat, distinguitur :

- a) statura dimidio minore, colore exacte viridi (nec fulvo-viridi) et plantae caespitumve odore inamoenissimo canem redolente.
- b) Ramificationibus frequentissime filamentosis strictè applanatis, illas *Neckerae complanatae* HÜBN., genio aemulantibus.
- c) Foliis oblongo- vel orbiculato- ellipticis, ad ramulos vero juniores filamentosos heteromorphis, elliptico-lanceolatis, imo summis lanceolatis, absolute nerviis (nec lunatis, acinaciformibus, nervosis) areolatione porro in folii paginae centro, minime longitudinaliter producta, sed laxiore, crenulatione foliorum ad margines apicales rotundatos exapiculatos minutissima, et vix sub acuta lente adparente, foliis porro ad caules oblique insidentibus, illis *Omaliae trichomanoidis* dimidio minoribus, neque ad ramulos bullatim distichis, sed exacte horizontaliter explanatis.
- d) *Stirps* nostra dioica est, nec uti *Om. trichom.* monoica.
- e) Perichaetis dignoscitur tandem, in nostra dimorphis — *masculis* nempe illis in *Om. trich.* similibus, ast magis lanceolatis minus squarrosis, et foliis tenerioribus angustioribus dotatis, *foemineis* autem gemmiformibus, apice squarrosis oligophyllis, foliolis latis ligulatis cuneato-truncatis apicibus tenerrime serratis, illis in *Hookeria Webbiana* MONTAGNE similibus.

A *Neckera complanata* HÜBNER (*Leskea compl. Auctorum*) genio plantae quoque affinissima, eadem filamentosa ramificatione gaudente et habitu simillimo, differt: statura *quater* in nostra minore, colore profundius viridi, et foliis orbiculato-ellipticis absolute exapiculatis, perichaetiisque aliis.

Maxima autem est affinitas, nostram inter speciem et *Hookerian Webbianam* CAMILLI MONTAGNE, in „Histoire naturelle des Iles Canaries par Barker Webb et Sabin Berthelot. Paris 1840. Sectio III Plantae cellulares, pag. 12, Tab. I, Fig. I“ — nam et eadem cum *Omalia trichomanoide* similitudo et affinitas, habitus plantae idem, eadem foliorum positio et figura, imo foliorum perichaetialium forma linguiformis serrulata, eademque areolatio.

Multum imo haesitavimus de specierum ambarum identitate aut differentia, nec hodie ob speciminum Canariensium defectum, cuncta nobis dubia tollere licet. — Ex iis quae loco citato legimus, et quod ex iconum comparatione licet enucleare, speciem nostram European, foliis ad bases angustatis (nec basi caulem amplectentibus), perichaetialibus foemineis quidem quoque linguiformibus quandoque sub apice angustatis, *ast apicibus, in nostra cuneatis et acute serrulatis* (nec exacte rotundatis, serrulatis), *ramificatione*

filamentosa, et *statura in nostra dupplo minore*, a specie Canariensi ad Agua Garcia Teneriffae lecta, distinguimus.

Obstat vero, in speciminibus nostris fructuum absentia, obstat quoque in descriptione MONTAGNI, perichaetiorum masculorum commemoratio, unde dubium an stirps Canariensis monoica sit aut dioica, quaeque sit perichaetiorum antheridiiferorum figura.

E cunctis quae circa plantae nostrae morphologiam diximus, absente etsi fructu adeoque caractere solito usuali generico hodieum ignoto, minime haesitamus eandem ob insignem cum *Omalia trichomanoide* affinitatem, eidem subsummari generi, cujus adcuratio enucleatio, in *Bryologia Europea* celebr. BRUCHI et W. P. SCHIMPERI expectanda, in *Stirpibus normalibus Bryol. Europ.* quasi promissa, necessitas autem jam diu antea auctore BRIDELIO in *Bryologia universa*, in genere *Leskea* (*Omalia*) Tom. II pag. 284 et 325, indicata est.

Muscum meum novum, elegantissimum tenerrimum, numerum specierum Europeanum, disticha foliatione eximiarum, paululum ampliantem, et quasi e regionibus tropicis, in nostratibus frigidis hospitem, nomine insignimus „nostri WILIBALDI BESSERI, *Primitiarum florum Galiciensis* auctoris, florumque podolicarum, una cum ANTONIO ANDRZEJOWSKIO, scrutatoris eximii.

E stationibus tandem ambabus huc usque notis, agro nempe podolico Leopoliensi et promontoriis subalpinis Austriacis, centum ultra milliaria a se distantibus, et juxta climatis florumque locorum natalium indoles, juste expectandum censemus „*Omaliam* hanc *Besseri*, minime esse rarissimam nec prope modum localem, imo forte Hungariae Rossiaeque meridionalis quam late patent, civem fore inventuram.

II. *Hypnum pelitnochroon* DE LOBARŽ.

Cuespites dilatatae pulvinatae, dense intricatae, colore griseo-viridi. — Caules tenerini longe prorepentes flexuosi, simpliciter et inaequaliter pinnatim-ramulosi — ramuli, abbreviati simplices crebri julacei, saepe dense approximati, denseque imbricatim foliosi, folia caulinea majora, latiora, raneis conformia; ranea ovato-lanceolata latius vel angustius cuspidata, basi ventricoso-concava, marginibus paululum explanatis, basi integerrimis, sursum serrulatis, absolute enervia — perichaetalia longe lateque lanceolata, tenera, longitudinaliter striata et plicata, quoque enervia, apice argute serrulata thecae cernuae minutulae olivaceo-brunnea sub ore arcte constrictae, ealyptrae albo-virentes, seta breviuscula — fructificatio copiosa.

Habitat in agro Leopoliensi, speciatim in sylvulis lucidis pagi *Zeluzna Woda* prope fontem ejusdem nominis, ubi degit ad *Acerum* truncos vetustos copiose muscigeros, sedes eligens umbrosiusculas rivulis vicinas.

Caespites latae compactae implexae, laete griseo-viridantes, fructuum debiliū minutulorum copia insigni fulvescentes, per Acerum cortices, vellerum adinstar latorum applicatae.

Caules, bi-ad-quadrillicares teneri filiformes flexuosi repentes foliosique, copiose pinnatim ramificantes et copiose fructificantes, basibus cortici applicatis, hinc inde radiculigeri, humiditate corrupti fulvescentes, sursum griseo-virides, in caespitibus compacte implexi, et nisi ad latera plumose radialimque excurrentes.

Ramuli bi-ad-trilineares, in caulibus distiche et decrescenti-pinnatim prorumpentes, oppositi, simplices graciles stricti vel flexuosi, julacei, dense foliosi, sericeo nitentes, mox distantes moxque arcte approximati.

Folia per caules ramosque, undique dense imbricata, apicibus patenti-incurvisculis, caulina rameis majora — cuncta ex ovato-cuspidata, vel ovato-lanceolata, basi ventricosos-concava, marginibus paululum explanatis, circumferentia versus apices serrulata, absolute enervia griseo-viridia, areolatione laxiuscula.

Perichaetia numerose ad caules prodeuntia, albicantia vaginatim-imbricata, bulbos simulant lanceolatos elongatos, foliis exterioribus abbreviatis, internis maximis, late-lanceolatis, tenerrimis, longitudinaliter plicato-striatis, quoque absolute-enervibus, sursum argute serrulatis.

Setae semiunciales, adscendentes, subtortae fulvo-cinnamomeae, vaginulis cylindraceis, laete-virentibus.

Thecae juniores arcuatim incurvae, maturae teretes debiles subcernuae inaequales, basi gibbo-tumescentes, sub ore arcte constrictae, stomate annuliformi dilatato horizontali, cunctae e fulvo-brunneae.

Operculum solum in stadiis juvenilibus visum, e basi convexa longe rostellatum adparuit.

Calyptrae glaberrimae, juniores cylindraceo-tubulosae, demum senescentes sursum fissae cuculliformes albo-virentes, thecam uno ex latere vellantes, basi erosiusculae, imo in apice conniventes, convolutae et ungue corneo xerampelino subuliformi constrictae.

Peristomium duplex, exterius dentes 16, subulati elongati, transverse minute-trabeculati, fulvo-viridantes — interius, lamina hyalina, tenerrima peristomio externo brevior, carinato-sulcata, in ciliis totidem, lanceolatas flexuosas costatas, ciliolis capillaribus brevibus interjectis, fissa.

Fructus Junio maturi, et evacuati, thecis juvenilibus calyptratis, serie secunda seriore prorumpentibus et anno demum futuro maturaturis, crebre intermixti.

Species casta est, typica, copia fructuum eorumque debilitate insignis, vellera dilatata densa spongiosa formans — ob colores fulvos et griseo-virides pallidos in stirpe dominantes, nomen *pelitnochron*, dedimus.

Caespitum habitus colorque, caulium et ramulorum figura, illis in *Hypno reflexo* STARCK non dissimilis, ast singulorum organorum fabrica, toto diversa caelo.

Varietalibus porro quibusdam *Hypni cupressiformis* LIN., illis nempe filiformibus vage ramosis, tenerrimis pallidis sterilibus, primo ex adspectu similis, circa trutinium cautum vero differentissima; in ordine *Hypnorum* naturali, inter *Hypnum protuberans* BRID. et *Hypnum incurvatum* SCHRAD. medio collocanda, et catervae *Hypnorum Serpenticum* adsciscenda, ita ut sequens adpareat series „1. *Hyp. confervoides* BRID. — 2. *Hyp. subtile* BR. et SCH. — 3. *Hyp. pulchellum* DICKS. — 4. *Hyp. polymorphum* HEDW. — 5. *Hyp. incurvatum* SCHRAD. — 6. *Hyp. pelitnochron* DE LOBARK. — 7. *Hyp. protuberans* BRID. — 8. *Hyp. fastigiatum* BRID. — 9. *Hyp. Halleri* LIN. FIL. — Hypnis“ *protuberante et fastigiat*, affinitatem cum *Cupressiformibus* et *Aduncis* hic loci momentibus.

Species autem nostra, ab affinibus, sequentes habet diagnoses „a *Hypn. protuberante* BRIDELII BR. univ. Tom. II. pag. 612, sive speciminum clariss. W. P. SCHIMPERI, in *Stirp. norm. Br. Europ.* divulgatorum, et sive speciminum nostrorum castissimorum in Beskidis orientalibus lectorum, *differt* nostrum *Hypn. pelitnochron*“ caespitum colore *griseo-viridi*, nec *aureo* — caulibus tenerioribus, longioribus, ramisque gracilioribus filiformibus flexuosis — foliorum positione undique *arcta-imbriata julacea* (nec *disticha*), eorumque figura *brevius cuspidata, ventricoso concava, marginibus explanata* — perichaetialibus simillimis quidem, sed *brevius acuminatis* — operculo non *protuberante sed convexo* — setis multo brevioribus et fructibus duplo minoribus, fulvis brunneisque (nec *cinnamomeis*) — musci secus sunt affines, minime tamen confundendi.

Cum *Hypnis polymorpho* HEDW. et *Hypn. Halleri* LINX. FIL., eadem organisationis teneritate, fructuumque simili figura et debilitate, caulis ramificationis modo, et caespitum mollitie gaudet — secus distinctum.

Hypnum tandem *incurvatum* SCHRAD. species quoque distinctissima, dignoscitur „caulibus abbreviatis, ramulis julaceo-squarrioris, amentaceis, incurvatis, foliis angustioribus, longius subulatis, integerrimis, et perichaetialibus integris glabris — fructus in ambobus aequaliter debiles numerosi — genus plantarum generatim propinquissimus.

Specie jam diu juxta exemplaria Leopoliensia, rite cognita et descripta, accidit, quod in herbariis Musei Palatini Vindobonensis, invenerim specimina quaedam italica, celeberrimi DE NOTARIS, ad fagos in sylvis Provinciae Novariensis Augusto 1834 lecta, et insignita nomine *Hypni protuberantis* BRID.

Superficiali jam congruentia horumce italicorum speciminum, cum meis haliciensibus incitatus, adcuratorem analysim suscepi et comparationem, unde de identitate amborum specifica, claram nactus sum persuasionem.

Unicum quod intercedit discrimen, *thecae setaeque* praebent, in musco italico, *terquenterque* illis in Haliciensibus majores et flavicantes, ita quod fructificandi ratione

revera aemulens genuinum muscum Bridelianum, reliqua autem caulium ramificationis ramulorum et perichaetiorum fabrica foliorumque figura, eorumque dispositionis modus, cum *Hypno pelitnochroo* ad amussim congruentissimi.

Data hac ratione, Itatorum Bryologorum opera lustrans et perquirens, circa problematicum muscum Notarisianum qualemcumque adquisiturus expositionem, in *Syllabo Muscorum Italiae celeberr.* DE NOTARIS locum inveni parallelum pag. 56 et 57 — quo auctor varietatem 5ta *Hypni cupressiformis*, in Provincia Novariensi lectam, et in *Mantissa* sua, pro *Hypn. protuberante* habitam, describit illustratque sequentibus „*Varietas denique late-caespitosa — caulibus repentibus affatim radiculigeris, pinnatimque, consertimve ramosis, ramis teretiusculis, simplicibus, siccitate curvatis, foliis dense, imbricatis, patenti-incurvis, ad apicem ramorum subsecundis, ovato-acuminatis, concavis, marginibus inferne subreflexis, superne serrulatis, obsolete breviterque binerviis, siccitate appressis, crispulis, perichaetialibus interioribus oblongo-acuminatis, convolato vaginantibus, enerviis serratis, capsula oblongo-cylindracea, inclinata, sub ore constricto, curvata, operculo e basi convexo-conico, in rostellum breviusculum producta, capsulae os subexcedente.*“

„*Hypnum protuberans* DE NOTARIS. *Mant. n. 34, an et BRID. 2. p. 612. Ad fruticos fugineos in sylvis montanis vallis Vegezzo provinciae Novariensis: DE NOTARIS.*“

Liquet exinde cl. Notarisium, muscum suum Novariensem, in *Mantissa* quondam pro *Hypn. protuberante* habitum, cum nostro *Hypn. pelitnochroo* specificè identicum, recentissimo tempore, pro peculiari recensisse *Hypni cupressiformis* varietate.

Fatear necesse est, nec levissimum me in specie nostra exquisivisse organisationis vestigium, quo indicaretur qualiscumque cum *Hypno cupressiformi* affinitas, e contrario *Hypnorum Serpentium* typus, primo jam ex aspectu clarus, circa analyticam revisionem eo praecisius adparet elucetque — nec quoque cum *Hypn. protuberante* confusio, ob characteres diagnosticos supra memoratos, facile inquirendos, veniam postulat gratiamque.

Minime igitur Itatorum celeberrimi Bryologi sententia, nostra labescit firma opinio, qua praesentis musci haliciensis et novariensis, proprium specificum agnovimus valorem, rite cognitum firmamque, et nil pluris exinde duximus consilii, nisi quod amplioem geographicae distributionis adquisivimus notitiam.

Peculiaris autem italicorum speciminum, fructus fabrica, eximiam varietatem distinguere jubet, quam sequentibus complector:

var. β *megaloearpa*

setis duplo longioribus, thecisque ter quaterque fortioribus, flavis.

DE NOTARIS *Syllabus Muscorum Italiae Taurini* 1838 pag. 56 et 57 *Hypni cupressiformis* var. 5ta DE NOTARIS *Mantissa* n. 34 — *Hypn. protuberans*.

Fide speciminum authenticorum auctoris.

Provenit ad fagos, in sylvis Provinciae Novariensis Italiae borealis, ubi Aug. 1634 caespitosam, cum Leptohymenio filiformi pertextam legit, illus. DE NOTARIS.

III. *Leskea Polenburgii* DE ŁOBARŻ.

Caespites lutae pulvinatae, rubiginoso-olivaceae, laze homomalle textae, habitu Leucodontis sciuroidei, aut Racomitrii cujusdam — caules filiformes rubiginosi longe producti, sursum crebre ramosi foliosique, ramificatione virgata, fasciculata aut flabellata, cunctim cunctimque fastigiata, — ramis nempe simplicibus compositivae, nunc incrassatis julaceo-squarrosis, abbreviatis fasciculatis, nunc magis productis, vage flabellatimque iterum divisis, fastigiatis, flexuosis, apicibus hamato-incurvis turbinascentibus, aliis tandem filiformibus longissimis simplicibus filamentosis, varie inter alios heterogeneos textis — folia sensim sensimque incrementum, basilaria rubiginosa minutula, caduca, laze imbricatula, superiora caulis ramorumque apices versus majora, undique laze imbricata erecta olivacea et aeruginosa, varie squarrosula vel secunda, summa maxima, turbinascenti-homomalle congesta, hamato-incurva' — cuncta vero, e basi late orbiculate-ovata, concava, cucullato-undata, sursum longissime tigulatum cuspidata, cuspidate acutissimo longe producto, marginibus integerrimis, undulate hinc inde flexis, tenerrime granulatis, areolatione papillosa laxa subregulari, nervo forti obscuro longitudinali, imo sub folii apice, sensim evanido.

Habitat in sylvis primaevae fagineae Beskidorum orientalium, ubi lecta est anno 1841, in latere australi alpium Zupaniensis — in fagetis scilicet, scaturigines fluminis Stryj celantibus, ad arborum truncos putrescentes caespitibus latis enata, pluries quidem visa, nec unquam fructifera! —

Caespites pulvinatae molles, late divaricatae, rubiginoso-olivaceae, homomalle textae, illas Racomitriorum pulvinas, simulant.

Planta mox Leucodontem sciuroidem, mox Leskeam longifoliam, mox Racomitrium quoddam habitu aemulans.

Cautes basi filiformes, tenerrimi prostrati varie divaricati, inordinate divisi rubiginosi nudi, sensim crebre ramificantes crassiores, foliosi, — ramificatione vaga, fasciculata, virgata, flabellataque, cunctim fastigiata.

Rami caulibus fortiores, recti producti divaricati, biunciales aut ultra, simplices, aut ut plurimum divisi, divisionibus assurgentibus strictis, fasciculatis virgatis aut flabellatis, cunctim fastigiatis, foliosis, julaceo-squarrosis, apicibus hamato-incurvis, colore

ad bases ferrugineo, sensim olivaceo, demum laete-aeruginoso — flabellis filamentosis tenerimis et longissimis flexuosis, crebre hinc inde inter caespites textis, plantas quasi heterogeneas simulantibus.

Folia in caulibus, ramorumque vetustiorum basibus, caduca, minutula, julaceo adpressa, undique imbricatula, sensim apices caulinos versus, et ad ramos ramulosque juniores, increscentia majoraque, olivaceo-viridia, undique laxe-imbricata, cuspidibus erecta vel saepissime squarrosa, saepe homomalla, in apicibus innovatis laete-aeruginoso-viridia, dense turbinascenti-congesta, hamato-incurva — suntque e basi late orbiculato-ovata, cucullato-inflexa concava caulem amplectente, sursum longissime ligulatim cuspidata, cuspide acutissimo longe producto, marginibus integerrimis, varie undato-flexis, sub lente acuta granulosis, nervo valido, crasso, obscuro, longitudinali, sub imo folii cuspide, sensim evanido — cuspide vero granulato, stricto vel oblique-incurvo.

Laminae cellulosa areolatio papilloso-granulata, laxa, subpellucida.

Nec Perichaetia, nec fructus novimus.

Species eximia! — generi *Leskearum*, juxta ordinem naturalem W. P. SCHIMPERI circa species Europeas, in stirpibus normalibus Br. Europae demtis Isotheciis, nutu naturae conformiter correcto, procul omni dubio adsciscenda, et genio organisationis, et structura anatomica idem monentibus — hic vero, medio inter *Leskeam longifolia* Br. et SCHIMP., et *Leskeam viliculosam* AUCTORUM ponenda, remotius *Leskeae rostratae* HEDW. et *Leskeae adtenuatae* AUCT., affinis.

Cum *Leskea longifolia* Br. et SCH., specie nova pulcherrima helvetica, quam persaepe etiam in agro Leopoliensi annis 1840 et 1841 videbamus et legimus, detectionem castissimam fecisse frustra rati, tanta est praesentis *Leskeae Polenburgii* affinitas imo similitudo, quod circa primam herbarii nostri lustrationem, nil nisi varietatem giganteam habere, censerem — iidem sunt „genius, et associationis singularium stirpium formae, color propinquissimus, nisi magis lurido-olivaceus, vetustarum plantarum quoque eadem rubigo; et nisi dimensionum in nostra specie, quater quinquiesve majorum demeris crassitiem, idem caulium ramulorumque divisionis adparet modus, ast tantopere ad unguem plane idem, ut nusquam majorem propinquarem specierum exoptaveris congruentiam — foliorum porro, in caulibus ramisque positionis et sursum increscendi modus, mox squarrositatis, mox homomallae directionis, et in apicibus hamatae conglotationis ratio, in speciebus ambabus omnino idem.

Foliorum laminae tandem areolationis laxae papillosae granulosa natura, nervi longitudinalis robustia, ejusque fabrica densa obscura, in ambabus, eadem — ast foliorum figura propinqua solum, sed differens.

Folia etenim, in nostra specie, ter quaterque majora, e basi lata ramum amplectente, orbiculato-ovata concava cucullato-flexa, longissime ligulatim cuspidata sunt, cuspide acutissimo, longo producto, saepe in latus obliquo — in *Leskea* vero *longifolia*

BR. et SCH. solum longe-lanceolata acuta adparent, multoties minora, differentiam praebentes eximiam facile videndam.

Cum *Leskea* autem *viticulosa* Auctor., specie altera, quoque affinisissima, ast ramificatione gaudente diversa, et robustia sua facile dignoscenda, arcta est praeter areolationem affinitas, ob partium folii basilarium similem fabricam, et dimensiones foliorum aequales. sed *cuspidate* dignoscitur nostra *acutissimo* longe producto obliquo, nec obtuse-rotundato, et *nervo* lamina sua *obscuriore*, sensim evanescente nec *lucido* et *abrupto*.

A *Leskea rostrata* HEDW., boreali Americana et Helvetica, stirpe haec in cetera minutissima intricata vaga gaudente ramificatione, ramulis julaceis brevissimis dotata, foliisque lanceolatis cuspidatis tenerrimis, laxe granuloso-areolatis, undulatis, ad margines tenerrime quoque granulosis, nervo lucido crasso, sub cuspidate abrupto, cuspidate ipso longe capillariter producto, *dignosces nostram*, caespitum genio et ramificatione in mea diversissima, nervo porro *obscurio*, foliis pluries majoribus, et capillaribus productionis absentia.

Speciei tandem longe notae, scilicet *Leskeae udtenuatae* Auctor. ob arctam affinitatem justum fuit, hic loci meminisse solum, diagnosis facillima, ob folia ovata obtusa abbreviata.

Leskeas igitur Europeas juxta specierum ordinem naturalem illustrato, post *L. longifolium*, nostra species ponenda erit, sequantur demum *L. viticulosa* et *L. udtenuata*.

Adest vero ordo Muscorum, habitu *Pleurocarpeis* imprimis *Leskeis* quibusdam hoc loco citatis, speciatim nostrae *Leskeae Polenburgi*, habitu perquam simillimus, si steriles negligenter contuleris caespites, ordo scilicet *Racomitriorum*, facile areolatione densa punctata regulariter lineatim congesta, foliis rigidulis hygroscopticis saepe apice pellucidis noscendus, quem ne in specie mea suspicaris, moneo — hic enim organisatione propria anatomica, et genio vix describendo, ast cuilibet circa autopsiam mox perspicuo, evidenter longe alienus.

Cum *Leucodonte sciuroide Schwägr.*, planta minime affini, nil nisi caespitum habitus, et stirpium singularium occurrit longinqua similitudo, solum deceptura tyronem.

In specie vocanda, usus sum illustri nomine VINCENTII POL A POLENBURG, laureati nostri poetae, scientiis naturalibus, imprimis Geographiae deditissimi, amici mei sincerimi, quo comite pluribus annis, Beskidorum occidentalium tractus montosos, Tatorum alpes, et orientalium Beskidorum deserta sylvatica primaeva alpesque, tum podolicas ditiones visitavimus, laborem communem physico-geographicum parantes; hac *Leskeae* dedicatione, communi nostro studio literario positurus monumentulum.

IV. *Hypnum intorto-plicatum* DE ŁOBARŻ.

Caespites aureo-luteae, sericeo nitentes, molles vel compactiores, homomalle textae — caulis prostratus debilis fragilissimus, parce bifurcatim-ramosus, ramis inferioribus strictis elongatis simpliciusculis, summis abbreviatis tumescentibus fasciculatis, falcatim-incurvis — folia late-ovato lanceolata, vel e basi late-ovata longe acuminata, integerrima absolute-enervia, apicibus carinato-retrorsum oblique falcatis, uberrime longitudinaliter plicata, intorta, disticha vel secunda.

Incolit regiones collinas podolicas Haliciae orientalis, agrum scilicet Leopoliensem, ibidemque degit in rupibus arenoso-calcareis Lisienicensibus, locis lucidis aridioribus, sociis *Hypno abietino — Hypn. polymorpha* et *Hypn. lutescente* — caespites formans compactas pulvinatas homomalle textas; aut hospitat in praeruptis argillosis humidiusculis umbrosis, viarum cavarum, per fruticeta Coryleta et Carpineta, rupibus memoratis vicina hinc inde ducentium, hicque sociis *Bryo pallente* et *Pohlia elongata*.

Caules biunciales prostrati debiles fragilissimi, flexuosi bifurcatim ramosiusculi, arrhizi, apicibus incrassatis, subfalcatim inflexis, in caespitibus homomalle incumbentes, vel diffusi.

Rami basilares, graciles elongati filiformes stricti vel flexuosi; *apicales vero* brevissimi fasciculati uncinnatim incurvi, vel arcuati tumescentes.

Folia in ramulis superioribus caulibusque vetustioribus, dense coarctata disticha, apicibus squarrosiuscula, late-ovato-lanceolata vel late-ovata acuminata, apice retrorsum vel oblique in latus carinate-falcato, absolute enervia, circumferentia integra, nisi ad lentem acutissimam in cuspidate paululum irregulariter serrulata, eximie longitudinaliter uberrime plicata, areolatione tenerrima longitudinali, laminam pellucidam membranaceam constituyente — folia ramulorum vero basilarium, cauliumque teneriorum secunda sunt, falcatim inflexa, ex ovato anguste-lanceolata, basi concaviuscula, sursum carinato-reflexa, longe cuspidata integerrima subpellucida, plica hinc inde conspicua.

Fructus desiderantur!

Variat: α *Forma cupressoides* „rupicola, caespitibus coarctatis, homomallis, illis *Hypni cupressiformis* aemulis, caulibus crassioribus, foliis distichis squarrosulis, late ovato-lanceolatis, uberrime plicatis, apicibus intorte-obliquis.

β *Forma callichroides* „caespitibus laxis reticulatis, illis *Hypni callichroi* similibus, caulibus vage diffusis gracilibus, foliis secundis falcatim flexis, anguste lanceolatis cuspidatis parce plicatis — praerupta argillosa eligit.

Caespites generatim aureae castissimae elegantissimae, sericeo nitentes, applanato-pulvinatae, dilatatae, mox densae compactiores, mox latius diffusae, — modo *Hypni cupressiformis*, modo *Hyp. callichroi* speciem videre credideris.

Quare eruendo diagnoses et affinitates speciei hujus amoenissimae, numerosas imprimis contulimus varietates *Hypni cupressiformis*, quas possidet Museum palatinum Vindobonense, perpensisque porro assidue BRIDELII aliorumque auctorum diagnoses, et diversorum varietatum adumbrationes, sequentia statuimus „convenit species nostra cum *cupressiformi* *Hypno*, toto habitu caespitum et habitu singularum plantarum, ramulorumque forma dorsali facie disticha catenulaeformi apice uncinato-incurva — differt autem: plantarum singularum caulibus simplicibus et furcatim parce ramosis brachiatis, axi semper xerampelina fragilissima, ramulis simplicibus breviusculis, ad caulium apices arcte fasciculatis, subflexuosis, *fastigiatis*, genioque plantae totius, magis illum *Hypni rugosi* amulante; foliis porro penitus heterogeneis, nempe late-ovatis acutis, semper in dorsum, vel in latus oblique intortis, et laminae uberrime longitudinaliter plicata, constanter absolute enervi, aureo colorata, ad basim paululum rubiginosa, quae si explanatur foliis *Hypni pratensis* KOCH, similis adparet, sed basi paululum latiore et cuspidate magis producta.

Ramificatio igitur fastigiata, forma foliorum et plicaturae character, in cunctis speciminibus constantissimus, eximius, primo sub debili lente adpectu absque ambage adparens, firmas praebent diagnoses, non spectato et si plantae genio specialiore, qui adcurato demum terminato trutinio, clarius adparet elucetque.

Arctam porro cum *Hypno callichroo* invenimus affinitatem, conferendo specimina Vogesiaca et helvetica, pulcherrimae hujus speciei — idem enim cum nostra, plantarum genus, eadem caulium divisio et increscendi modus, quorumdam porro ramulorum figura simillima, colorque caespitum plantarumque plane iidem — nisi quod differat species nostra: statura multo robustiore foliis paululum laxius distiche aut secunde positis, squarrosulis (nec tam eximie coacervatis secundis), singulis in nostra, late ovato-lanceolatis, oblique intortis plicatis, nec e basi orbiculato-ovata concava, longe cuspidatis circinatis, crispulis. — Nisi tamen specimina nostrae formae α) *cupressoidis* rupincolae, collegissem, quae typum mihi prebuerunt verum normalem, absque ambage, terrestrem plantam pro *Hypni callichroi* varietate haberem.

Natura igitur monente, *Hypnum meum* rite inquisitum pro nova distincta specie habemus, minime et si me fugat, hanc medio inter duas, diu jam notas species inserendam fore, quarum una, scilicet *Hypnum cupressiforme* tam sit polymorpha, tantamque varietatum mollem proferrens, ut illis jam probatissimi Bryologi pluries seducti, numerosas inanes fabricaverint species, quas contraxerunt alii, vel penitus aboliverunt. Melius autem est, censeo, circa *Cupressiformia* caute examinare, et distinguere et contrahere caute, quam Methodum exercere superstitie contrahentem, qua absque limite adhibita, mox et *Hypn. callichroon* et *Hyp. protuberans* et *Hypn. fastigiatum* BRID. pro unius ejusdemque speciei adparebunt formis — aliae vero uti *Hypnum curcifolium* HEDW.

cujus specimina Hookeriana novimus, aut *Hypn. circinale* MENZIES quod ex Insula Juan Fernandez Berteroanum vidimus, absolute eliminandae videbuntur.

Ne autem ultima, quae subire possit reticeatur ambiguitas, quam circa *Hypnum cupressiforme* alimus, sequentia monito,

„Varietates numerosas, illius musci proteiformis trutinans, quae ab autoribus breviter et obscure vulgantur, nusquam pinguntur, in herbariis chaotice miscentur, et a floristis confunduntur aut frequentius negligi solent, necessitabar in cognoscenda varietate Hoffmanni *lacunosa*, solis uti Bryologorum verbis, stirpibus aptis nullibi obviis.

Auctores igitur competentes contuli, solerte trutinavi, et diagnoses captavi.

Primus omnium G. F. HOFFMANNUS in *flora Germanica — Erlangae* 1795 Vol. II^{do} pag. 63, DILLENII icon tab. 37. fig. 24, C, citans (a planta nostra haliciensis longe alienum) varietatem suam *lacunosam*, protulit, „surculis incrassatis, foliis ovato-acuminatis incurvatis lacunosis, a *Hypno genuino Cupressiformi*, et setarum frequentia, a *Hyp. rugoso*, diversum esse ajens.

Hoffmannum sequitur BRIDELIUS, tum in *Muscologia recentiorum* Vol. II^{do} Parte 2da p. 136 — tum in Bryol. univ. Tom. II pag. 610, nisi quod fidem aboleat iconis Dillenianae.

Bridelium excribit WALLROTHIUS in *Compendio florum Germ.* Parte II^{da} Musci p. 259.

Proprio denuo ingenio PHIL. MARTIUS in *Erlangensi crypt. flora* 1817, pag. 37, varietatem Hoffmannianam „maximam esse ait, ramis fastigiatis erectis incrassatis, foliis valde circinatis, lacunosis, rufescentibus et aureis.

MARTIUM exscribit autem BECKER in „*Flora der Gegend um Frankfurt am Main*,“ Vol. 2da pag. 81 anno 1828, nisi quod germanice recitet, quae prius latine jam habuimus.

Reliquis Bryologis varietas *lacunosa*, prorsus ignota, silentio absolvitur.

Quam ergo gravissimam, HOFFMANNUS et MARTIUS proferunt notam characteristicam, foliorum nempe lacunosam fabricam, hanc in specie mea nusquam conspexi — fructificationem rarissimam esse credo — nec tam robustam, nec tam incrassatam scio, e contrario teneram, foliisque plicatis — insignem video — nec igitur *Hypnum lacunosum* Hoffmanni, hic pertinere opinatus, a *Hypno cupressiformi*, meum *Hypnum intorto-plicatum*, penitus rescissi.

V. *Leptohymenium elajochloron* DE LOBARZ.

Caespites orbiculato-pulvinulatae, radiantes applanatae compactae durae, profunde olivaceo-viridantes, vel olivaceo-fulvae, homomalle intricatae — Caules unciales vel biunciales, prostrati filiformes, pinnatim fasciculatimve ramosi, rami crassiusculi teretes abbreviati obtusi, subfalcato-flexuosi arcuatim-incurvi, apicibus inflexis — folia undique vel heteromalle dense imbricata, obovata, obtuse apiculata, crassiuscula, fornicato-concava, echinato-papillosa serrulataque, nervo mox nullo, mox basilari mox ultramedio.

Degit in Beskidorum orientalium, plaga alpestri sylvigera — in ditione amplexa scaturiginibus fluminum Stryj et Laturcza — ibidem in summo cacamine alpis Hušla, in elevatione 5000 pedum, ubi habitat frequens ad saxa arenosa denudata aridissima, sociis *Umbilicaria deusta* et *Parmelia ventosa*, atras proferrens pulvinulas varie dispersas, proprio habitu insignes — Ejusdem quoque speciei ramulos, invenimus in *Racomitri heterostichi* caespitibus, quas retulimus e rupestribus humidis vallis Tatricaе Kościelisko.

Possidet tandem Museum Palatinum Vindobonense, fragmentum, quondam a SCHLEICHERO e Helvetia sub nomine *Hypni alpestris* communicatum, quod cum nostra specie ad unguem identicum scio. —

*Caespites orbiculato-pulvinulatae, radiatim hinc inde excurrentes, applanatae compactae durae profunde olivaceo-virides, vel olivaceo-fulvae, nigricantes, homomalle textae, saxis arcte adpressae, habitu *Jungermanniam setaceam* EHR. aemulantes.*

Caules unciales vel biunciales, prostrati flexuosi atri, in caespitibus saepissime homomalle divergentes, pinnatim vel fasciculatim ramosi.

*Rami abbreviati, falcatim-arcuatimve incurvi, apicibus incurvis vel hamulosis, tere-tes crassiusculi catenulaeformes, humiditate tumidi julaeo-turbinati quasi sedoidei fiunt — illis *Leptohymenii filiformis* duplo crassiores.*

*Folia in ramulis caulibusque, arcissime undique imbricata, rarius subheteromalla, humida turgescencia, late sessilia obovata vel orbiculato-ovata unguiculata, obtuseque apiculata, fornicato aut ventricos-concava, illis veri *Hypni alpestris* Swartz Suecorumque non dissimilia sed minora, marginibus nonnumquam intus involutusculis vel paululum applanatis, dorso et circumferentia echinato-papillosa, scabriuscula quasi, apice erose-denticulata, consistentiae crassae subcartilagineae, atre olivaceo viridantia, vel fulvo-olivacea, basi constanter ferruginea, nervo mox nullo, mox basi indicato, moxque magis producto, imo ultramedio, aut tandem debili gemello.*

Contextus cellularis ad foliorum bases laxior, e cellulis lineari-productis — versus apicem et circumferentias laminae sensim densior, cellulis rhomboidalibus vel orbicato-tetragonis, in superficie prominulis et laminae inde papillosam superficiem efficientibus.

Fructificatio deest — ast vi characterum naturalium organorum nutritionis, et generis plantae, absque dubio hujus est generis.

A *Leptohymenio filiformi* HČBX. (*Pterogonio filiformi* AUCTOR) specie inter omnes alias affinisissima, differt: statura duplo fortiore, colore proprio lurido, ramulis julaceis crassioribus, jungermannioideis, quasi sedoideis, truncatis, arcuatimve incurvatis, nec unquam filiformiter adnatis — foliis porro aliis, nempe obovatis, oblique obtuseque umbilicatis quasi, profunde ventricoso-concavis, crassiusculis, marginibus explanatis vel involutiusculis, sub acuta lente minutule papilloso-serrulatis — areolatione folii laminae, magis crassiuscula subcartilaginea, eorumque superficie imprimis dorsali subechinato-papillosa scabriuscula, nervo magis variabili, mox nullo, mox simplici breviusculo mox tandem furcato, foliisque in ramulis humidatis, tumide et quasi bullate arcte-imbricatis.

Cum *Leptohymenio gracili* HČBX, habitu propinquo gaudet, simili ramificatione, forma ramulorum, et foliorum positione arcte-imbricata quoque simili, sed caule multo brevioris et forma foliorum plane alia, diversum est.

A vero tandem *Leptoh. heteroptero* HČBX, *Pterigyn. heteroptero* BRUCHII, MOUTGEOT et NESTLER Crypt. Vog. Rhén. n. 714, et SCHWÄGRICHENII, plane alienum, et nisi longinqua medio *Leptohymenio filiformi* intercedit affinitas.

Fragmentum helveticum Schleicherianum, mancum, et erroneo *Hypni alpestris* nomine insignitum, cujus supra fecimus mentionem, quodque cum nostra planta Carpathica denticum est, adeoque recte *Leptohymenium elajchloron* vocandum, juste suspicari jucebat, speciem nostram jam germanicis Bryologis, diu fuisse notam, aut saltem confusam.

Quapropter circa Pleurocarpeorum Europeorum speciale studium, singulari in cognoscendam praesentem meam speciem, incubui diligentia.

Verum autem est, quod cognitis omnibus Pleurocarpeorum speciebus, non modo e Bryologorum verbis, aut relativis iconibus, sed quod pluris est, ex authenticis herbariis (nisi quasdam varietates Muscorum exceperis communissimorum, aut species locales Anglorum vel Itolorum solis actoribus notas, fide eorumdem descriptionum a nostra plane distinctas) nullam me ajo invenisse speciem, qua aboleretur, imo qua non firmaretur nostra.

Ut autem sincere pateat, qua methodo, affinia rescinderim, confusa segregaverim, vel qui locus adhucdum suspectus possit videri, pauca meminisse liceat.

Primo, quod *Leptohymenii filiformis*, qualescumque formas rite dignoverim, praesumatur rogo — muscum vulgatissimum persaepe in Beskidis orientalibus mihi obvium,

modo *fagorum* truncos muscigeros incolemem, modo *Neckera crispa* et *Antitrichia curtipendula* sociis, in vetustis moribundis *Acerum* stirpibus, mox late vegetantem ideoque fortiolem viridiorlem, incrassatis ramulis tumidisque et mollibus latisque enatum pulvinis, vidi; mox vero pumilionem rubiginosum filiformem aridulum legi, sicque jam habitu e longinquo novi; dum vero prima vice in cacumine alpis Huśla longe ultra fagetorum terminum ad rupes arenosas hinc inde *Parmelia ventosa* consitas, nostram conspexerim plantam atris dispersam pulvinulis, et propria cartilaginea consistencia insignem, jam tum opinatus sum, singularem, imo forsitan novum reperiisse muscum.

Nec analyses microscopicae, nec repetitae cum *Lept. filiformi* comparationes, quin imo cum selectis in hunc finem ramulis alterius quae maximam superficialem exhibuerunt similitudinem perpluries institutae, aliud quidpiam docuere quam ambarum specificam differentiam.

Quo differrat pacto *Leptohyemenium gracile* HUBN., supra monuimus — sic quoque diversissimum esse diximus genuinum *Leptohyemenium heteropterum Bruchii* — MOUGEOT et NESTLER Stirp. Crypt. Vog. Rhen. n. 714. a celeberr. SCHWÄGRICHENIO in Suppl. III Vol. I^{mo} sectio 1ma tab. CCX. b. caste depictum.

Majorem jam conspeximus similitudinem, nequaquam congruentiam speciei nostrae, cum *Pterogonium caespitoso* Engl. Bot. tab. 2526. publicato, quod est: *ramulis crassiusculis obtusatis, colore profunde turide-viridi, foliis arcte imbricatis lanceolatis crassiusculis* — licet autem intercedat habitualis inter utrasque congruentia, arcet ex altera parte quominus confundantur, foliorum forma ibidem separatim depicta, — haec imo opinioni HOOKERI et TAYLOR musc. Britt. Edit. II^{da} p. 75 in adnotatione circa *Lept. filiforme* prolatae, indulgere videtur, qua planta Scotica, pro sola prioris robustiore censetur varietate.

Pterogonium porro *rotundifolium* Eng. Bot. tab. 2525. a MACKAJO in Hibernia lectum, solo ramulorum singulorum julaceo habitu coincidere videtur, secus distinctum ajo. —

Ultimum ergo, circa quod in dubio possem versari, *Bridelianum* scio *Pterogonium heteropterum* a *Synonymo BRUCHII, MOUGEOTI et NESTLERI Vogesiaco*, supra mentionato, plane alienum.

BRIDELIUS nempe in Br. univ. T. II. p. 176 n. 2. suum describit: *caule subfasciculatim ramoso, ramis simplicibus compositisque incurvis, foliis subimbricatis ovatis concavis, acutis subbinerviis obsolete denticulatis secundis*. — Stirpes prae se habuit Helveticas et Italicas.

Qua *Synonymon* quoque MOUGEOTI et NESTLERI laudat Bridelius Vogesiacum muscum, sed *teneriorem* dixit.

Hac jam prima BRIDELII ipsius descriptione, differentia musci ejus, a Vogesiaco indicatur, suspectusque adparet utriusque synonymicus valor.

Serius icon, celebr. SCHWÄGRICHENII, in Suppl. III Vol. I. Sect. I^{ma} tab. CCX. b. juxta Bruchianum specimen et illud Vogesiacum MOUGEOTI et NESTLERI, solito more per-

sectissime confectum, Bruchianum genuinum *Pterogon. heteropterum* illustrat; quod vero citata synonymice Brideliana descriptio e Br. univ. l. c. desumpta, minime alibi quadret evidens est — quid imo illustris auctor, clare, exemplar Bridelianum sibi missum quasi ibidem subsumendum, pro vero *Leptoh. filiformi* declarat.

Iuste ergo ex comparatione locorum parallelorum BRIDELII et SCHWÄGRICHENII desumi potuerat, aliam habuisse Bridelium plantam, aliam vero esse illam Bruchianam Vogesiacam.

Quae Hübenerus in Musc. germ. p. 553. de *Leptoh. heteroptero* recentius protulit, haec dubia minime tollunt; directe etenim Vogesiacas praese habuit plantas, et ad Schwägrichenianum provocatur icon, nullo contradictionis Bridelianaе habito respectu. —

Donec indagazione ill. NOTARISII cunctam tandem confusionem sublatam invenerim; hic enim in Syllabo Musc. Ital. p. 61, problematicam BRIDELII speciem, uti e prioribus patet et a celeb. SCHWÄGRICHIO et a HÜBENERO, cum planta Bruchiana Vogesiaca confusam, authentice in specimine Brideliano a SCHLECHTENDALIO sibi communicato vidit, et pro sola forma robustiore vulgati *Lept. filiformis* agnovit.

Haec ergo sola et ultima, speciei communissimae NOTARISII, *varietas robusta*, (quondam Bridelianum *heteropterum Pterogonium*,) mihi secus e sola conjectura et descriptione nota, dubiosa esset planta, de qua suspicari possem, quod cum meo *Leptohymenio elajochloro* sit synonyma; quod autem in hunc errorem minime incidere potuerim, sed speciem firmam protulerim, jam circa diagnoses, sinuosa narratione clare exposuisse credo.

